

Curs 8

Cuprins

- 1 Forma normală conjunctivă și forma clauzală
- 2 Literali, clauze, mulțimi de clauze
- 3 Rezoluția în calculul propozițional (recap.)
- 4 Rezoluția în logica de ordinul I

Forma normală conjunctivă și forma clauzală

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$literal := p \mid \neg p$ unde p este variabilă propozițională

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$literal := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$literal := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $ari(P) = n$, și $t_1, \dots, t_n$ sunt termeni.

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$\text{literal} := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$\text{literal} := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $\text{ari}(P) = n$, și $t_1, \dots, t_n$ sunt termeni.

- Pentru un literal L vom nota cu L^c literalul complement.

De exemplu, dacă $L = \neg P(x)$ atunci $L^c = P(x)$ și invers.

Literali. FNC

- În calculul propozițional un literal este o variabilă sau negația unei variabile.

$$\text{literal} := p \mid \neg p \quad \text{unde } p \text{ este variabilă propozițională}$$

- În logica de ordinul I un literal este o formulă atomică sau negația unei formule atomice.

$$\text{literal} := P(t_1, \dots, t_n) \mid \neg P(t_1, \dots, t_n)$$

unde $P \in \mathbf{R}$, $\text{ari}(P) = n$, și $t_1, \dots, t_n$ sunt termeni.

- Pentru un literal L vom nota cu L^c literalul complement.

De exemplu, dacă $L = \neg P(x)$ atunci $L^c = P(x)$ și invers.

O formulă este în formă normală conjunctivă (FNC) dacă este o conjuncție de disjuncții de literali.

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

3 principiului dublei negații

$$\neg\neg\psi \quad \models \quad \psi$$

FNC în calculul propozițional

- Pentru orice formulă α există o FNC α^{fc} astfel încât $\alpha \models \alpha^{fc}$.
- Pentru o formulă din calculul propozițional determinăm FNC corespunzătoare prin următoarele transformări:

1 înlocuirea implicațiilor și echivalențelor

$$\varphi \rightarrow \psi \quad \models \quad \neg\varphi \vee \psi$$

$$\varphi \leftrightarrow \psi \quad \models \quad (\neg\varphi \vee \psi) \wedge (\neg\psi \vee \varphi)$$

2 regulile De Morgan

$$\neg(\varphi \vee \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \wedge \neg\psi$$

$$\neg(\varphi \wedge \psi) \quad \models \quad \neg\varphi \vee \neg\psi$$

3 principiului dublei negații

$$\neg\neg\psi \quad \models \quad \psi$$

4 distributivitatea

$$\varphi \vee (\psi \wedge \chi) \quad \models \quad (\varphi \vee \psi) \wedge (\varphi \vee \chi)$$

$$(\psi \wedge \chi) \vee \varphi \quad \models \quad (\psi \vee \varphi) \wedge (\chi \vee \varphi)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee \neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p \vee q)$$

FNC în calculul propozițional

Exemplu

Determinați FNC pentru formula

$$(\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(\neg p \rightarrow \neg q) \vee (p \rightarrow q)$$

$$\equiv \neg(p \vee \neg q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \wedge q) \vee (\neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee \neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p \vee q)$$

$$\equiv (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$$

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
  - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
  - ψ este **FNC**

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
  - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
  - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
  - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
  - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

Exemplu

- $\forall y \exists z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este FNCP

FNCP și forma clauzală în logica de ordinul I

- O formulă este **formă normală conjunctivă prenex (FNCP)** dacă
  - este în formă prenex $Q_1x_1 \dots Q_nx_n\psi$ ($Q_i \in \{\forall, \exists\}$ oricare i)
  - ψ este **FNC**
- O formulă este **formă clauzală** dacă este **enunț universal** și **FNCP**:
$$\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$$
 unde ψ este **FNC**

Exemplu

- $\forall y \exists z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este FNCP
- $\forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$
este formă clauzală.

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât
 φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

În acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

în acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

- 5 se determină o FNC ψ' astfel încât $\psi \models \psi'$

Forma clauzală în logica de ordinul I

- Pentru orice formulă φ din logica de ordinul I există o formă clauzală φ^{fc} astfel încât

φ este satisfiabilă dacă și numai dacă φ^{fc} este satisfiabilă

- Pentru o formulă φ , forma clauzală φ^{fc} se poate calcula astfel:

- 1 se determină forma rectificată
- 2 se cuantifică universal variabilele libere
- 3 se determină forma prenex
- 4 se determină forma Skolem

în acest moment am obținut o formă Skolem $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi$

- 5 se determină o FNC ψ' astfel încât $\psi \models \psi'$

- 6 φ^{fc} este $\forall x_1 \dots \forall x_n \psi'$

Literali, clauze, mulțimi de clauze

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă $L_1, \dots, L_n$ sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă $L_1, \dots, L_n$ sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este satisfiabilă dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă $L_1, \dots, L_n$ sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este satisfiabilă dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este trivială dacă conține un literal și complementul lui.

Clauze

- O clauză este o disjuncție de literali.
- Dacă $L_1, \dots, L_n$ sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este satisfiabilă dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este trivială dacă conține un literal și complementul lui.
- Când $n = 0$ obținem clauza vidă, care se notează $\square$

Clauze

- O **clauză** este o **disjuncție de literali**.
- Dacă $L_1, \dots, L_n$ sunt literali atunci clauza $L_1 \vee \dots \vee L_n$ o vom scrie ca mulțimea $\{L_1, \dots, L_n\}$
clauză = mulțime de literali
- Clauza $C = \{L_1, \dots, L_n\}$ este **satisfiabilă** dacă $L_1 \vee \dots \vee L_n$ este satisfiabilă.
- O clauză C este **trivială** dacă conține un literal și complementul lui.
- Când $n = 0$ obținem **clauza vidă**, care se notează $\square$
- Prin definiție, **clauza $\square$ nu este satisfiabilă**.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă $C_1, \dots, C_k$ sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$

FNC = mulțime de clauze

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o **conjuncție de clauze**.
- Dacă $C_1, \dots, C_k$ sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este **satisfiabilă** dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o **conjuncție de clauze**.
- Dacă $C_1, \dots, C_k$ sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este **satisfiabilă** dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem **mulțimea de clauze vidă**, pe care o notăm $\{\}$

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o conjuncție de clauze.
- Dacă $C_1, \dots, C_k$ sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este satisfiabilă dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem mulțimea de clauze vidă, pe care o notăm $\{\}$
- Prin definiție, mulțimea de clauze vidă $\{\}$ este satisfiabilă.

Forma clauzală

- Observăm că o FNC este o **conjuncție de clauze**.
- Dacă $C_1, \dots, C_k$ sunt clauze atunci $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ o vom scrie ca mulțimea $\{C_1, \dots, C_k\}$
FNC = mulțime de clauze
- O mulțime de clauze $\mathcal{C} = \{C_1, \dots, C_k\}$ este **satisfiabilă** dacă $C_1 \wedge \dots \wedge C_k$ este satisfiabilă
- Când $k = 0$ obținem **mulțimea de clauze vidă**, pe care o notăm $\{\}$
- Prin definiție, mulțimea de clauze vidă $\{\}$ este **satisfiabilă**.

$\{\}$ este satisfiabilă, dar $\{\square\}$ nu este satisfiabilă

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

- Dacă φ o formulă în **logica de ordinul I**, atunci

$$\varphi^{fc} = \forall x_1 \dots \forall x_n \left(\bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \right) \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

Forma clauzală

- Dacă φ este o formulă în **calculul propozițional**, atunci

$$\varphi^{fc} = \bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

- Dacă φ o formulă în **logica de ordinul I**, atunci

$$\varphi^{fc} = \forall x_1 \dots \forall x_n \left(\bigwedge_{i=1}^k \bigvee_{j=1}^{n_i} L_{ij} \right) \text{ unde } L_{ij} \text{ sunt literali}$$

φ este **satisfiabilă** dacă și numai dacă

φ^{fc} este satisfiabilă dacă și numai dacă

$\{\{L_{11}, \dots, L_{1n_1}\}, \dots, \{L_{k1}, \dots, L_{kn_k}\}\}$ este satisfiabilă

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

Forma clauzală

Exemplu

□ În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

determinăm

$\varphi^{fc} := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$

Forma clauzală

Exemplu

- În calculul propozițional:

pentru a verifica satisfiabilitatea lui $\varphi := (\neg p \rightarrow \neg q) \rightarrow (p \rightarrow q)$

determinăm $\varphi^{fc} := (\neg p \vee q) \wedge (q \vee \neg p)$

și analizăm mulțimea de clauze $\{\{\neg p, q\}, \{q, \neg p\}\}$.

- În logica de ordinul I:

pentru a verifica satisfiabilitatea formulei

$\varphi := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (Q(z) \rightarrow (\neg P(g(z)) \vee Q(y))))$

determinăm

$\varphi^{fc} := \forall y \forall z ((P(f(y)) \vee Q(z)) \wedge (\neg Q(z) \vee \neg P(g(z)) \vee Q(y)))$

și analizăm mulțimea de clauze

$\{\{P(f(y)), Q(z)\}, \{\neg Q(z), \neg P(g(z)), Q(y)\}\}$

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

$\models \neg\varphi_1 \vee \dots \vee \neg\varphi_n \vee \varphi$ este echivalent cu

Deducție și satisfiabilitate

Fie $\varphi_1, \dots, \varphi_n, \varphi$ formule în logica propozițională (enunțuri în calculul cu predicate).

$\{\varphi_1, \dots, \varphi_n\} \models \varphi$ este echivalent cu

$\models \varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \rightarrow \varphi$ este echivalent cu

$\models \neg\varphi_1 \vee \dots \vee \neg\varphi_n \vee \varphi$ este echivalent cu

$\varphi_1 \wedge \dots \wedge \varphi_n \wedge \neg\varphi$ este satisfiabilă

Pentru a cerceta satisfiabilitatea este suficient să studiem forme clauzale

$$\{\{L_{11}, \dots, L_{1n_1}\}, \dots, \{L_{k1}, \dots, L_{kn_k}\}\}$$

atât în logica propozițională, cât și în calculul cu predicate.

Rezoluție

Rezoluția este o metodă de verificare a satisfiabilității formelor clauzale.

Rezoluția este o metodă de verificare a satisfiabilității formelor clauzale.

- Rezoluția în calculul propozițional (recap.)
- Rezoluția în logica de ordinul I
  - cazul clauzelor fără variabile
  - cazul general

Rezoluția în calculul propozițional (recap.)

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Exemplu

$$\frac{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}}{\{q, \neg q\}}$$

Regula rezoluției

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 clauze, iar p este variabila propozițională astfel încât $\{p, \neg p\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{p, \neg p\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{p\}, C_2 \cup \{\neg p\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Exemplu

$$\frac{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}}{\{q, \neg q\}}$$

Este mulțimea de clauze $\{\{p, \neg q\}, \{\neg p, q\}\}$ satisfiabilă?

Derivare prin rezoluție

Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din $\mathcal{C}$ este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din $\mathcal{C}$ sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Derivare prin rezoluție

Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din $\mathcal{C}$ este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din $\mathcal{C}$ sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Exemplu

Fie $\mathcal{C} = \{\{\neg q, \neg p\}, \{q\}, \{p\}\}$ o mulțime de clauze. O derivare prin rezoluție pentru $\square$ din $\mathcal{C}$ este

$$C_1 = \{\neg q, \neg p\}$$

$$C_2 = \{q\}$$

$$C_3 = \{\neg p\} \quad (\text{Rez}, C_1, C_2)$$

$$C_4 = \{p\}$$

$$C_5 = \square \quad (\text{Rez}, C_3, C_4)$$

Derivare prin rezoluție

Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din $\mathcal{C}$ este o secvență finită de clauze astfel încât fiecare clauză este din $\mathcal{C}$ sau rezultă din clauzele anterioare prin rezoluție (este **rezolvent**).

Exemplu

Fie $\mathcal{C} = \{\{\neg q, \neg p\}, \{q\}, \{p\}\}$ o mulțime de clauze. O derivare prin rezoluție pentru $\square$ din $\mathcal{C}$ este

$$C_1 = \{\neg q, \neg p\}$$

$$C_2 = \{q\}$$

$$C_3 = \{\neg p\} \quad (\text{Rez}, C_1, C_2)$$

$$C_4 = \{p\}$$

$$C_5 = \square \quad (\text{Rez}, C_3, C_4)$$

Teorema de completitudine

$\models \varphi$ dacă și numai dacă există o derivare prin rezoluție a lui $\square$ din $(\neg \varphi)^{fc}$.

Procedura Davis-Putnam DPP (informal)

Intrare: o mulțime $\mathcal{C}$ de clauze

Se repetă următorii pași:

- se elimină clauzele triviale
- se alege o variabilă p
- se adaugă la mulțimea de clauze toți rezolvenții obținuți prin aplicarea *Rez* pe variabila p
- se șterg toate clauzele care conțin p sau $\neg p$

Ieșire: dacă la un pas s-a obținut □, mulțimea $\mathcal{C}$ nu este satisfiabilă; altfel $\mathcal{C}$ este satisfiabilă.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Deoarece $\{\}$ este satisfiabilă, rezultă că $\mathcal{C}_0$ este satisfiabilă.

Procedura Davis-Putnam DPP

Exemplu

Este $\mathcal{C}_0 = \{\{p, \neg r\}, \{q, p\}, \{q, \neg p, r\}, \{q, \neg r\}\}$ satisfiabilă?

Alegem variabila r și selectăm $\mathcal{C}_0^r := \{\{q, \neg p, r\}\}$,

$\mathcal{C}_0^{\neg r} := \{\{p, \neg r\}, \{q, \neg r\}\}$.

Mulțimea rezolvenților posibili este $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p, p\}, \{q, \neg p\}\}$;

Se observă că $p, \neg p \in \{q, \neg p, p\}$ deci $\mathcal{R}_0 := \{\{q, \neg p\}\}$

Se elimină clauzele în care apare r și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_1 := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$

Alegem variabila q și selectăm $\mathcal{C}_1^q := \{\{q, p\}, \{q, \neg p\}\}$, $\mathcal{C}_1^{\neg q} := \emptyset$.

Mulțimea rezolvenților posibili este vidă $\mathcal{R}_1 := \emptyset$.

Se elimină clauzele în care apare q și se adaugă noii rezolvenți

$\mathcal{C}_2 := \{\}$ mulțimea de clauze vidă

Deoarece $\{\}$ este satisfiabilă, rezultă că $\mathcal{C}_0$ este satisfiabilă.

Atenție! La fiecare pas se alege pentru prelucrare o **singură** variabilă.

Rezoluția în logica de ordinul I

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

- Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. Definim

$$\mathcal{H}(\mathcal{C}) := \{\theta(C) \mid C \in \mathcal{C}, \theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}\}$$

$\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este mulțimea instanțelor închise ale clauzelor din $\mathcal{C}$.

Clauze închise

- Fie C o clauză. Spunem că C' este o **instanță** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ astfel încât $C' = \theta(C)$.

Spunem că C' este o **instanță închisă** a lui C dacă există o substituție $\theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}$ such that $C' = \theta(C)$ (C' se obține din C înlocuind variabilele cu termeni din universul Herbrand)

- Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. Definim

$$\mathcal{H}(\mathcal{C}) := \{\theta(C) \mid C \in \mathcal{C}, \theta : V \rightarrow T_{\mathcal{L}}\}$$

$\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este mulțimea instanțelor închise ale clauzelor din $\mathcal{C}$.

Teoremă

O mulțime de clauze $\mathcal{C}$ este satisfiabilă dacă și numai dacă $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ este satisfiabilă. O mulțime de clauze $\mathcal{C}$ este nesatisfiabilă dacă și numai dacă există o submulțime finită a lui $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ care este nesatisfiabilă.

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Considerăm toate valorile de adevăr pentru $P(c)$ și $Q(c)$:

$P(c)$	$Q(c)$	$(\neg P(c) \vee Q(c)) \wedge P(c) \wedge \neg Q(c)$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	0

Clauze închise

Exemplu

Cercetați satisfiabilitatea mulțimii de clauze

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(x)\}, \{P(y)\}, \{\neg Q(z)\}\}$$

Dacă c este constantă atunci

$$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\} \subseteq \mathcal{H}(\mathcal{C}).$$

Considerăm toate valorile de adevăr pentru $P(c)$ și $Q(c)$:

$P(c)$	$Q(c)$	$(\neg P(c) \vee Q(c)) \wedge P(c) \wedge \neg Q(c)$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	0

$\{\{\neg P(c), Q(c)\}, \{P(c)\}, \{\neg Q(c)\}\}$ este nesatisfiabilă, deci $\mathcal{C}$ este nesatisfiabilă.

Putem gândi formulele atomice închise ca variabile propoziționale.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Rezoluția pe clauze închise

$$\text{Rez} \quad \frac{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}}{C_1 \cup C_2}$$

unde C_1, C_2 **clauze închise**, iar L este o **formulă atomică închisă** astfel încât $\{L, \neg L\} \cap C_1 = \emptyset$ și $\{L, \neg L\} \cap C_2 = \emptyset$.

Propoziție

Regula *Rez* păstrează satisfiabilitatea. Sunt echivalente:

- mulțimea de clauze $\{C_1 \cup \{L\}, C_2 \cup \{\neg L\}\}$ este satisfiabilă,
- clauza $C_1 \cup C_2$ este satisfiabilă.

Teoremă

Fie φ o formulă arbitrară în logica de ordinul I. Atunci $\models \varphi$ dacă și numai dacă există o derivare pentru $\square$ din $\mathcal{H}(\mathcal{C})$ folosind *Rez*, unde $\mathcal{C}$ este mulțimea de clauze asociată lui $(\neg\varphi)^{fc}$.

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare. Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare. Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Determinăm forma clauzală:

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(f(x))\}, \{P(g(x))\}, \{\neg Q(x)\}\}$$

Rezoluția pe clauze închise

Exemplu

Fie f, g simboluri de funcții unare, P, Q simboluri de predicate unare.
Cercetați satisfiabilitatea formulei:

$$\varphi = \forall x((\neg P(x) \vee Q(f(x))) \wedge P(g(x)) \wedge \neg Q(x))$$

Determinăm forma clauzală:

$$\mathcal{C} = \{\{\neg P(x), Q(f(x))\}, \{P(g(x))\}, \{\neg Q(x)\}\}$$

Pentru c o constantă obținem următoarea derivare:

$$C_1 = \{\neg P(g(c)), Q(f(g(c)))\}$$

$$C_2 = \{P(g(c))\}$$

$$C_3 = \{Q(f(g(c)))\}$$

Rez, C_1, C_2

$$C_4 = \{\neg Q(f(g(c)))\}$$

$$C_5 = \square$$

Rez, C_3, C_4

Rezoluția pe clauze arbitrare

Observații:

- Unificarea literalilor revine la unificarea argumentelor

Dacă $\sigma : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ o substituție, atunci sunt echivalente

- $\sigma(P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(\neg P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(\neg P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(t_1) = \sigma(t'_1), \dots, \sigma(t_n) = \sigma(t'_n)$

Rezoluția pe clauze arbitrare

Observații:

- Unificarea literalilor revine la unificarea argumentelor

Dacă $\sigma : V \rightarrow Trm_{\mathcal{L}}$ o substituție, atunci sunt echivalente

- $\sigma(P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(\neg P(t_1, \dots, t_n)) = \sigma(\neg P(t'_1, \dots, t'_n))$
- $\sigma(t_1) = \sigma(t'_1), \dots, \sigma(t_n) = \sigma(t'_n)$

- Redenumirea variabilelor în clauze păstrează validitatea

Exemplu

Deoarece $\forall x(\varphi \wedge \psi) \models (\forall x\varphi) \wedge (\forall x\psi)$ obținem

$$\forall x((P_1(x) \vee P_2(x)) \wedge (Q_1(x) \vee Q_2(x)))$$

$$\models (\forall x(P_1(x) \vee P_2(x))) \wedge (\forall x(Q_1(x) \vee Q_2(x)))$$

$$\models (\forall x(P_1(x) \vee P_2(x))) \wedge (\forall y(Q_1(y) \vee Q_2(y)))$$

$$\models \forall x \forall y (P_1(x) \vee P_2(x)) \wedge (Q_1(y) \vee Q_2(y))$$

Rezoluția pe clauze arbitrare

Regula rezoluției pentru clauze arbitrare

$$\text{Rez} \frac{C_1, C_2}{(\sigma C_1 \setminus \sigma Lit_1) \cup (\sigma C_2 \setminus \sigma Lit_2)}$$

dacă următoarele condiții sunt satisfăcute:

- 1 C_1, C_2 clauze **care nu au variabile comune**,
- 2 $Lit_1 \subseteq C_1$ și $Lit_2 \subseteq C_2$ sunt **mulțimi de literalii**,
- 3 σ este un **cgu** pentru Lit_1 și Lit_2^c , adică σ unifică **toți literalii** din Lit_1 și Lit_2^c .

O clauză C se numește **rezolvent** pentru C_1 și C_2 dacă există o **redenumire de variabile** $\theta : V \rightarrow V$ astfel încât C_1 și θC_2 nu au variabile comune și C se obține din C_1 și θC_2 prin *Rez*.

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din *Rez*
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din *Rez*
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2
 $Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\}$ și $Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din Rez
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$$

- găsim un cgu σ care este unificator pentru

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2^\sigma = \{P(f(f(a)), g(z))\}$$

$$\sigma = \{x \leftarrow f(a), y \leftarrow z\}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți un rezolvent pentru clauzele:

$$C_1 = \{P(f(x), g(y)), Q(x, y)\} \text{ și}$$

$$C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(y)), Q(f(a), g(y))\}$$

- redenumim variabilele pentru a satisface condițiile din Rez
 $\theta C_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z)), Q(f(a), g(z))\}$ unde $\theta = \{y \leftarrow z\}$

- determinăm Lit_1 și Lit_2

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2 = \{\neg P(f(f(a)), g(z))\}$$

- găsim un cgu σ care este unificator pentru

$$Lit_1 = \{P(f(x), g(y))\} \text{ și } Lit_2^c = \{P(f(f(a)), g(z))\}$$

$$\sigma = \{x \leftarrow f(a), y \leftarrow z\}$$

- Rezolventul este $C = (\sigma C_1 \setminus \sigma Lit_1) \cup (\sigma(\theta C_2) \setminus \sigma Lit_2)$

$$C = \{Q(f(a), z), Q(f(a), g(z))\}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

- Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din mulțimea $\mathcal{C}$ pentru o clauză C este o secvență $C_1, \dots, C_n$ astfel încât $C_n = C$ și, pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$, $C_i \in \mathcal{C}$ sau C_i este un rezolvent pentru două cauze C_j, C_k cu $j, k < i$.

Rezoluția în logica de ordinul I

- Fie $\mathcal{C}$ o mulțime de clauze. O **derivare prin rezoluție** din mulțimea $\mathcal{C}$ pentru o clauză C este o secvență $C_1, \dots, C_n$ astfel încât $C_n = C$ și, pentru fiecare $i \in \{1, \dots, n\}$, $C_i \in \mathcal{C}$ sau C_i este un rezolvent pentru două cauze C_j, C_k cu $j, k < i$.

Teoremă

O mulțime de clauze $\mathcal{C}$ este nesatisfiabilă dacă și numai dacă există o derivare a clauzei vide $\square$ din $\mathcal{C}$ prin *Rez*.

Rezoluția este corectă și completă în calculul cu predicate,
dar nu este procedură de decizie.

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a $\square$ din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a $\square$ din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a $\square$ din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a $\square$ din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

redenumire în C_3

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

$$C'_5 = \{ P(f(x_3), x_3) \}$$

redenumire în C_5

$$C_7 = \{ P(x, x) \}$$

Rez, $\sigma = \{x_3 \leftarrow x, z \leftarrow x\}, C_6, C'_5$

Rezoluția în logica de ordinul I

Exemplu

Găsiți o derivare a $\square$ din $\mathcal{C} = \{C_1, C_2, C_3, C_4\}$ unde:

$$C_1 = \{ \neg P(x, y), P(y, x) \}$$

$$C_2 = \{ \neg P(x, y), \neg P(y, z), P(x, z) \}$$

$$C_3 = \{ P(x, f(x)) \}$$

$$C_4 = \{ \neg P(x, x) \}$$

$$C'_3 = \{ P(x_1, f(x_1)) \}$$

$$C_5 = \{ P(f(x), x) \}$$

$$C''_3 = \{ P(x_2, f(x_2)) \}$$

$$C_6 = \{ \neg P(f(x), z), P(x, z) \}$$

$$C'_5 = \{ P(f(x_3), x_3) \}$$

$$C_7 = \{ P(x, x) \}$$

$$C'_4 = \{ \neg P(x_4, x_4) \}$$

$$C_5 = \square$$

redenumire în C_3

$\text{Rez}, \sigma = \{x_1 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_1, C'_3$

redenumire în C_3

$\text{Rez}, \sigma = \{x_2 \leftarrow x, y \leftarrow f(x)\}, C_2, C''_3$

redenumire în C_5

$\text{Rez}, \sigma = \{x_3 \leftarrow x, z \leftarrow x\}, C_6, C'_5$

redenumire în C_4

$\text{Rez}, \sigma = \{x_4 \leftarrow x\}, C_7, C'_4$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Cercetați dacă din ipotezele (i1)-(i6) se deduce (c), unde

- (i1) Jack owns a dog.
- (i2) Anyone who owns a dog is a lover of animals.
- (i3) Lovers of animals do not kill animals.
- (i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.
- (i5) Tuna is a cat.
- (i6) All cats are animals.
- (c) Curiosity killed Tuna.

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Cercetați dacă din ipotezele (i1)-(i6) se deduce (c), unde

- (i1) Jack owns a dog.
- (i2) Anyone who owns a dog is a lover of animals.
- (i3) Lovers of animals do not kill animals.
- (i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.
- (i5) Tuna is a cat.
- (i6) All cats are animals.
- (c) Curiosity killed Tuna.

Vom formaliza ipotezele și concluzia în logica de ordinul I și vom face demonstrația folosind rezoluția.

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

Formalizăm ipotezele și determinăm forma clauzală:

(i1) Jack owns a dog.

$$\exists x (D(x) \wedge O(jack, x))$$

$$\mathbf{R} = \{D, O\}, \mathbf{C} = \{jack\}$$

$$D(dog) \wedge O(jack, dog)$$

Skolemizare

$$\mathbf{R} = \{D, O\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i2) Anyone who owns a dog is a lover_of_animals.

$$\forall x (\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \rightarrow L(x) \qquad \mathbf{R} = \{D, O, L\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i2) Anyone who owns a dog is a lover_of_animals.

$$\forall x (\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \rightarrow L(x) \quad \mathbf{R} = \{D, O, L\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

$$\forall x ((\neg(\exists y (D(y) \wedge O(x, y))) \vee L(x))$$

$$\forall x ((\forall y (\neg D(y) \vee \neg O(x, y))) \vee L(x))$$

$$\forall x \forall y (\neg D(y) \vee \neg O(x, y)) \vee L(x))$$

$$\neg D(y) \vee \neg O(x, y)) \vee L(x)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i3) Lovers_of_animals do not kill animals.

$$\forall x (L(x) \rightarrow (\forall y A(y) \rightarrow \neg K(x, y)))$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i3) Lovers_of_animals do not kill animals.

$$\forall x (L(x) \rightarrow (\forall y A(y) \rightarrow \neg K(x, y)))$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog\}$$

$$\forall x (\neg L(x) \vee (\forall y \neg A(y) \vee \neg K(x, y)))$$

$$\forall x \forall y (\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y))$$

$$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$K(\text{jack}, \text{tuna}) \vee K(\text{curiosity}, \text{tuna})$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{\text{jack}, \text{dog}, \text{tuna}, \text{curiosity}\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$

(i5) Tuna is a cat.

$C(tuna)$

$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K, C\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

(i4) Either Jack killed Tuna or curiosity killed Tuna.

$$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$$

(i5) Tuna is a cat.

$$C(tuna)$$

$$\mathbf{R} = \{D, O, L, A, K, C\}, \mathbf{C} = \{jack, dog, tuna, curiosity\}$$

(i6) All cats are animals.

$$\forall x C(x) \rightarrow A(x)$$

$$\neg C(x) \vee A(x)$$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

- (i1) $D(dog) \wedge O(jack, dog)$
- (i2) $\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$
- (i3) $\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$
- (i4) $K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$
- (i5) $C(tuna)$
- (i6) $\neg C(x) \vee A(x)$
- (c) $K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

- (i1) $D(dog)$
- (i1) $O(jack, dog)$
- (i2) $\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$
- (i3) $\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$
- (i4) $K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$
- (i5) $C(tuna)$
- (i6) $\neg C(x) \vee A(x)$
- (¬c) $\neg K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna) \vee K(curiosity, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x)$

$\neg K(curiosity, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$C(tuna)$

$\neg C(x) \vee A(x) \{x \leftarrow tuna\}$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y)$

$K(jack, tuna)$

$A(tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg A(y) \vee \neg K(x, y) \{y \leftarrow tuna\}$

$K(jack, tuna)$

$A(tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg K(x, tuna)$

$K(jack, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(x) \vee \neg K(x, tuna) \{x \leftarrow jack\}$

$K(jack, tuna)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x)$

$\neg L(jack)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(x, y) \vee L(x) \{x \leftarrow jack\}$

$\neg L(jack)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(jack, y)$

Exemplu: "Did curiosity kill the cat?"

Exemplu

$D(dog)$

$O(jack, dog)$

$\neg D(y) \vee \neg O(jack, y) \{y \leftarrow dog\}$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

"Curiosity killed the cat!"

Exemplu

$O(jack, dog)$

$\neg O(jack, dog)$

În concluzie, am arătat că

$$\{(i1), (i2), (i3), (i4), (i5), (i6)\} \models (c)$$

Pe săptămâna viitoare!